

YAPAY ZEKÂ YOLUYLA OLUŞTURULAN SAHTE HABERLERİN MEDYA GÜNDEMİNİ BELİRLEMESİ

Aygün ÖZSALİH
Trabzon Üniversitesi, Türkiye
aosalih@trabzon.edu.tr
https://orcid.org/0000-0003-4175-3001

<i>Atıf</i>	Özsalih, A. (2023). Yapay Zekâ Yoluyla Oluşturulan Sahte Haberlerin Medya Gündemini Belirlemesi. The Turkish Online Journal of Design Art and Communication, 13 (3), 533-550.
-------------	---

ÖZ

Yapay zekâ teknolojileri günümüzde pek çok bilim dalının çalışma kapsamına girmektedir. Bu bilim dallarından biri de medya ve gazeteciliktir. Yapay zekâ teknolojilerinin medyada sağladığı avantajlar kadar sahte haber üretmek ve yaymak gibi dezavantajları da bulunmakta ve bu haberler hem kamu hem de medya gündemini belirleyebilmektedir. Bu çalışma yapay zekâ teknolojileri yoluyla oluşturulan sahte haberlerin medya gündemini belirlemesi üzerine odaklanmaktadır. Bu bağlamda çalışmada konu olarak Twitter’da paylaşılan ve “Donald Trump’ın Tutuklanma Anını Gösterdiği İddia Edilen” bir sahte haber seçilmiş, örneklem olarak ise amaçlı örnekleme yoluyla Türkiye’deki ulusal gazetelerin web siteleri seçilmiştir. Çalışmada gündem belirleme açısından ilgili sahte haberin Twitter’da ilk yayınlanma tarihi ile bu haberin diğer medya organlarında yayınlandığı tarih arasında bir ardışıklık ilişkisi olup olmadığına bakılmıştır. Çalışmada sahte haberin Twitter’da yaylandıktan bir süre sonra Türkiye’deki önde gelen gazetelerin web sitelerinde de yayınlandığı ortaya çıkmıştır. Dolayısıyla yapay zekâ teknolojileri yoluyla oluşturulan sahte haber, medyanın gündeminde yer almış ve medyanın gündemini belirlemiştir. Ayrıca, çalışmada sahte haber Twitter’da yaylandıktan ve Twitter’daki bir haber diğer ulusal gazetelerde yer aldığından, Twitter’ın Türkiye’deki ulusal gazetelerin web sitelerinin gündemini belirlediği sonucuna varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Yapay Zekâ, Gazetecilik, Twitter, Sahte Haberler, Gündem Belirleme.

AGENDA SETTING OF MEDIA THROUGH FAKE NEWS GENERATED BY ARTIFICIAL INTELLIGENCE

ABSTRACT

Today, artificial intelligence technologies are included in the scope of work of many branches of science. One of these branches of science is media and journalism. Artificial intelligence technologies have disadvantages such as producing and spreading fake news as well as the advantages they provide in the media, and this news can determine both the public and media agenda. This study focuses on the issue that fake news created through artificial intelligence technologies determines the media agenda. In this context, fake news shared on Twitter and called “Allegedly Showing the Moment of Donald Trump’s Arrest” was chosen as the subject of the study, and the websites of national newspapers in Turkey were selected as a sample through purposive sampling. The study examined whether there is a sequential relationship between the first publication date of the fake news on Twitter and the date of publication of this news in other media in terms of agenda setting. The study revealed that the fake news was published on the websites of the leading newspapers in Turkey after it was published on Twitter. Therefore, fake news created through artificial intelligence technologies took place on the agenda of the media and determined the agenda of the media. In addition, since fake news is published

on Twitter and news on Twitter takes place in other national newspapers, it is concluded that Twitter determines the agenda of the websites of national newspapers in Turkey.

Keywords: *Artificial Intelligence, Journalism, Twitter, Fake News, Agenda-Setting.*

GİRİŞ

“Yapay zekâ insan tarafından yapıldığında zeki olarak adlandırılan davranışların makine tarafından yapılmasıdır.” (Pirim, 2006: 84). Teknolojinin gelişmesi ile ortaya çıkan yapay zekâ uygulamaları her alanda kullanılmaya başlanmıştır. Bu alanlardan biri de medya ve gazeteciliktir. Gazetecilikte yapay zekâ çeşitli şekillerde kullanılabilir. Örneğin, haberlerin araştırılması, toplanması, düzenlenmesi, metinlerin otomatik olarak yazılması gibi haber üretim sürecinin birçok aşamasında yapay zekâdan yararlanılmaktadır.

Ancak, yapay zekâ medya ve gazetecilik gibi alanlarda kullanıldığında, sahte habercilik gibi sorunlara da neden olabilmektedir. Sahte habercilik, yanlış veya yanıltıcı bilgi içeren haberlerin kasıtlı olarak yayınlanmasıdır. Ve bu sahte haberlerin medya organları tarafından yayınlanması durumunda bu haberlerin gündemi belirlemesi söz konusu olabilir. Bu bağlamda yapay zekâ yoluyla oluşturulan sahte haberlerin hem kamu gündemini hem de medya gündemini belirlemesi muhtemeldir.

Medya gündemini neyin ve kimin belirlediği sorusu gündem belirleme araştırmalarında cevabı en çok araştırılan sorudur. Dolayısıyla yapay zekâ da bu soruya verilebilecek en iyi yanıtlardan biri olabilir. Zira, yapay zekâ teknolojilerinin medyada kullanıldığı en önemli alanlardan biri de gündem belirleme sürecidir. Yapay zekâ teknolojileri, büyük veri setlerini analiz ederek hangi konuların en çok tartışıldığını, en çok etkileşim aldığını ve en çok paylaşıldığını belirleyebilir. Bu sayede, medya kuruluşları ve siyasi liderler daha iyi bilgilendirilebilir ve gündem belirleme sürecinde daha etkili olabilirler. Ayrıca, yapay zekâ teknolojisi medya kuruluşlarının içeriklerini okuyucuların ilgi duyduğu konulara göre oluşturmalarına yardımcı olabilir.

Yapay zekâ teknolojileri gündem belirleme sürecinde gazetecilere çeşitli şekillerde yardımcı olabilir. Örneğin, *veri analizi* yoluyla yapay zekâ, haberlerin okunma sayıları, paylaşım sayıları, yorum sayıları ve diğer metrikler gibi verileri analiz ederek hangi konuların daha fazla ilgi çektiğini belirleyebilir. Bu, gazetecilere hangi konuların daha önemli olduğuna ve daha fazla ilgi gördüğüne dair veri sağlar. *Sosyal medya analizi* yoluyla yapay zekâ, sosyal medyadaki paylaşımları ve trendleri takip ederek hangi konuların daha çok konuşulduğunu belirleyebilir. Bu, gazetecilere hangi konuların kamuoyunun daha fazla ilgisini çektiğini gösterir. *Makine öğrenmesi* yoluyla yapay zekâ, makine öğrenmesi teknikleri kullanarak belirli konulara ilişkin verileri analiz edebilir ve bunları gündem belirleme sürecinde kullanabilir. Bu, daha önce belirlenmiş parametrelere dayanarak konuları sıralamak için kullanılabilir. *Haber özetleri* yoluyla yapay zekâ, haberlerin özetlerini otomatik olarak oluşturabilir. Bu özetler, gündem belirleme sürecinde hangi konuların daha önemli olduğunu belirlemede kullanılabilir.

Bu bilgilerden hareketle, bu çalışma yapay zekâ yoluyla oluşturulan sahte haberlerin medya gündemini belirlemesi üzerine odaklanmaktadır. Literatürde yapay zekâ ve gündem belirleme ile ilgili böyle bir çalışmanın bulunmaması, bu çalışmanın özgün değerini oluşturmaktadır. Çalışmada öncelikle yapay zekânın ne olduğu ve yapay zekâ ile gazetecilik ilişkisine yer verilmekte, ardından yapay zekâ ve sahte haberler arasındaki bağlantıya değinilmekte, sonrasında da yapay zekâ ve gündem belirleme konusuna vurgu yapılmaktadır. Çalışmanın bulgular kısmında ise yapay zekâ yoluyla oluşturulan bir sahte haber örneği üzerinden yapay zekânın medya gündemini belirleyip belirlemediği açıklanmıştır.

Bu kapsamda bu çalışmada aşağıdaki araştırma sorusuna yanıt aranmaktadır:

Araştırma Sorusu: Yapay zekâ yoluyla oluşturulan sahte haberler medyanın gündemini belirlemede midir?

YAPAY ZEKÂ

Yapay zekâ çok disiplinli bir alan olduğundan ve birçok farklı bilim dalının çalışma alanına girdiğinden tek ve genel bir tanımı bulunmamaktadır. Yapay zekâ hakkında çeşitli tanımlamalar yapılmıştır. Bu tanımlardan bazıları aşağıdaki gibidir:

“Yapay zekâ zeki makineler, özellikle zeki bilgisayar programları yapma mühendisliği ya da bilimidir. Düşünme, anlama, faaliyete geçirmeyi sağlayacak bilgi işleme çalışmasıdır. Yapay zekâ bağımsız makineler-bu makineler insan olmaksızın kompleks işler yapabilir-inşa etmek için araştırma yapan bilişsel bilim dalıdır.” (Pirim, 2006: 84). Bilim dünyasında “Yapay zekâ, bir bilgisayarın ya da bilgisayar destekli bir makinenin, genellikle insana özgü nitelikler, çözüm yolu bulma, anlama, bir mana çıkartma, genelleme ve geçmişteki deneyimlerinden öğrenme gibi yüksek mantık süreçlere ilişkin görevleri yerine getirme yeteneği”dir (Nabiyev, 2012). “Yapay zekâ; insanların yaptıklarını bilgisayarlara yaptırabilme çalışmasıdır” (Popov, 1990). Ayrıca, Genesereth ve Nilsson’a göre “yapay zekâ akıllı davranış üzerine bir çalışmadır. Ana hedefi, doğadaki varlıkların akıllı davranışlarını yapay olarak üretmeyi amaçlayan bir kuramın oluşturulmasıdır” (Charniak ve McDermot, 1985’ten aktaran Öztürk ve Şahin, 2018: 24-25).

Yapay zekânın anlaşılabilmesi için algoritmalar ve zekanın ne olduğunu bilmek gerekmektedir. Sorun çözme yetisi, insanları diğer canlılardan ayıran en önemli özelliklerden biridir. Bu yeti, insanlığın ilerlemesinin ve evrimsel süreçte diğer canlıları geçmiş olmasının da temel taşıdır. “Algoritmalar, karmaşık sorunları çözme yetimizi sistematik olarak incelememizi sağlayan yapılarıdır.” (Koroğlu, 2017: 2). Algoritmalar karmaşık sorunları analiz yöntemiyle kolaylıkla gerçekleştirilebilir küçük birimlere ayırır, art arda gelen bu birimler sırayla gerçekleştirildiklerinde sorun da ortadan kalkmış olur. Bir algoritmayı insan yardımı olmaksızın çalıştırabilen ilk makine, bir başka deyişle ilk bilgisayar, 17 yy.’da geliştirilen bir hesap makinesidir. “Zekâ ise, içinde yaşadığımız dünyadaki karmaşık sorunların çözümlerini doğru ve verimli bir şekilde üretebilme yetisidir. Kısaca zekâ, algoritma üretebilme yetisidir.” (Koroğlu, 2017: 2). “Yapay zekâ, eldeki sorunun tanımı bilinir, fakat çözümün yöntemi (algoritması) bilinmezken, doğru ve verimli bir çözüm yöntemini çıkarımsayan, öğrenen, ya da keşfeden, insan eliyle üretilmiş sistemlerin tümüne verilen isimdir. Kısaca yapay zekâ, algoritma üretebilen otomatik sistemlerdir.” Sadece sorunu tanımlayabildiğimiz, ancak algoritmasını çıkaramadığımız durumlar için makineleri, dolayısıyla yapay zekâyı kullanma fikri ilk olarak Alan Turing tarafından ortaya atılmıştır (Turing, 1950’den aktaran Koroğlu, 2017: 2).

Yapay zekânın tüm dünyada kullanımı giderek artmakta ve gün geçtikçe yaygınlaşmaktadır. Yapay zekâ mühendislik, hukuk, felsefe, sağlık gibi birçok farklı bilim dalının çalışma alanına girmektedir. Bu bilim dallarından biri de medya ve gazeteciliktir. Günümüzde gazetecilik alanında da yapay zekâdan yararlanılmaktadır (Zengin ve Kapır, 2020: 218; Sayar, 2023).

YAPAY ZEKÂ VE GAZETECİLİK

Teknolojik gelişmeler medya şirketlerini önemli ölçüde etkilemiştir. Yapay zekâ teknolojisiyle birlikte, haber ve içerik üretimi ya da raporlama gibi konular artık sadece medya şirketlerinin değil, aynı zamanda yapay zekâ teknolojisi üreten firmaların da ilgi alanına girmiştir. Narrative Science ve Automated Insights gibi öncü yapay zekâ şirketleri tarafından geliştirilen yazılımlar, insan gazetecilerin ele alabileceğinden çok daha fazla haber üretmektedir. Ayrıca bu yazılımlar, haberleri sadece Anglo-Amerikan modelini harfi harfine takip ediyor ve öyle ele alıyor gibi görünecek şekilde üretmiştir (Whittaker, 2019: 111).

Yapay zekâ teknolojisi ile ilgili en önemli gelişmeler 2006 yılından sonra gerçekleşmiştir (Whittaker, 2019). Automated Insights, yapay zekâ aracılığıyla haber üreten ilk web sitesi olan StatSheet'in yerine kurulmuştur ve günümüzde dünyanın önde gelen yapay zekâ üreticisi olmuştur (Ay, 2022: 918).

Tamamen yapay zekâ kullanarak haber üreten haber siteleri kısıtlı olsa da haber içeriklerinin oluşturulmasında yapay zekâdan faydalanan haber kuruluşlarının sayısı her geçen gün artmaktadır. Bunun için algoritmaları oluşturabilecek kuruluşların olmasına ihtiyaç vardır. Automated Insights tarafından geliştirilen Wordsmith adlı algoritma yüzden fazla ülkede en çok tercih edilen ve en hacimli haber yazma platformlarından biri olarak gösterilmektedir. Bu algoritma, verileri analiz edebilmekte ve bu verileri tutarlı bir anlatıya yerleştirebilmektedir. Benzer şekilde, ABD'de, Narrative Science şirketinin kurucusu olan Kristian Hammond önderliğinde Medill gazetecilik okulu ve Northwestern Üniversitesi McCormick Mühendislik Okulu'nun birlikte geliştirdiği Akıllı Bilgi Laboratuvarı, beyzbol maçlarından toplanan istatistiksel verileri kullanarak spor etkinliklerinin haberlerini yazmak için kullandığı StatsMonkey adlı bir algoritma geliştirmiştir (Levy, 2012). StatsMonkey, maçta geçen anlatıları belirleyerek en ilginç ve önemli olanları seçer ve bunlardan yola çıkarak haberleri oluşturur (Allen, Templon, McNally, Birnbaum, & Hammond, 2010: 2). StatsMonkey 2011 yılında 400.000, 2012 yılında ise 1,5 milyon rapor yazmıştır. Yapay zekânın habercilikte kullanımı sadece raporlamaya özgü değildir. Pek çok haber kuruluşu, neyin tanıtılacağına karar vermek, abonelikleri artırmak ve kullanıcı davranışını tespit etmek gibi çeşitli iş sorunlarını çözmek amacıyla algoritmalarından yararlanmaktadır. Yapay zekâ teknolojileri hem ulusal hem de yerel birçok haber kuruluşu tarafından yaygın olarak kullanılmaktadır (Stray, 2019: 3). Örneğin, habercilikte yapay zekâyı kullanan önde gelen gazetelerden biri olan Los Angeles Times, 17 Mart 2014'te meydana gelen bir deprem sırasında veri madenciliği aracılığıyla deprem hakkında haber yapan ilk medya kuruluşu olmuştur. Reuters ise gazetecilere veri analizi, haber önerileri ve hatta bazı cümlelerin yazılmasında yardımcı olmak için bir yapay zekâ olan Lynx Insight'ı geliştirmiştir. Yapay zekânın burada kullanılış amacı, muhabirlerin yerini almak olmamış, onları dijital veri bilimcisi ve metin yazarlığı asistanlığı ile güçlendirmek olmuştur. Lynx Insight, Reuters haber odalarında birçok gazeteci tarafından denenmiş ve kullanılmıştır (Kobie, 2018'den aktaran Ay, 2022: 918-920).

Günümüzde gazetecilik alanında da aktif bir biçimde yapay zekâdan yararlanılmaktadır. Öyle ki yapay zekâ konusu habercilik ile birlikte anılmaya başlanmış ve çeşitli örneklerle yapay zekâ habercilik alanında kendine yer bulmuştur. Her ne kadar tüm ülkelerdeki haber organizasyonlarının yapay zekâ alanında bir uygulaması olmasa da bazı ülkelerde haber organizasyonları yapay zekâyı çeşitli alanlarda kullanmaya başlamışlardır. Bu uygulamaların en başında insan muhabirler yerine makinelerin haber yazdığı "robot gazetecilik"; "algoritmik gazetecilik" ya da "otomatikleşmiş gazetecilik" olarak tanımlanan işlemler yer almaktadır. Bu tür uygulamalarla daha basit olan rutin haberlerin yazımı insanlardan makinelere aktarılmaya çalışılmaktadır. Ağırlıklı olarak finans, spor, deprem ve seçim sonuçları gibi alanlarda kullanıldıkları görülmektedir (Zengin ve Kapır, 2020: 218).

Yapay zekâ teknolojisinin kendi sistemine entegre ettiği alanlardan biri olan gazetecilik mesleği, bugün özellikle robot gazetecilik olarak anılan ve haber üretim sürecinin tamamında robot ve algoritmaların yer aldığı bir haber üretim sistemi ile değişime uyum sağlamakta ve eşlik etmektedir. Gazetecilik mesleğinin ana çıktısı olan haberlerin, üretim süreçlerinde önemli değişimler yaşanmasına neden olan robot gazetecilik, habercilik eyleminin; veri toplama, veri analizi ve haberleştirme gibi tüm aşamalarının algoritmalara emanet edilmesini ifade etmektedir (Sayar, 2023).

Ancak gazetecilik alanında yapay zekâ sadece haber yazımı alanında kullanılmamakta, ayrıca içerik geliştirme, haber kaynağı bulma, hedef kitle belirleme, hedef kitleye göre içerik düzenleme, ödeme duvarları, abonelikler gibi farklı alanlarda da kullanılmaya başlanmıştır ve ileride bu alanlarda da yaygınlaşması öngörülmektedir (Zengin ve Kapır, 2020: 218).

Yapay zekânın gazetecilikte kullanımını günümüzde giderek artmaktadır. Yapay zekâ teknolojileri, gazetecilerin işlerini kolaylaştırmak ve daha doğru, hızlı ve etkili haberler yayınlamalarına yardımcı olmak için kullanılmaktadır. Örneğin, yapay zekâ, haberleri otomatik olarak toplamak, analiz etmek ve sınıflandırmak için kullanılabilir. Bu sayede gazeteciler, belirli bir konuyla ilgili haberler için çok fazla zaman harcamak zorunda kalmadan, hızlı bir şekilde bilgiye erişebilirler. Ayrıca, yapay zekâ algoritmaları, sosyal medya ve diğer online platformlardaki verileri de analiz ederek, halkın ne hakkında konuştuğunu ve nelerin önemli olduğunu belirlemeye yardımcı olabilir.

Yapay zekâ ayrıca, doğal dil işleme (NLP) teknolojileri ile birlikte kullanılarak, otomatik metin oluşturma ve düzenleme gibi işlemlerde de kullanılabilir. Bu, gazetecilerin haber yazarken daha hızlı ve daha doğru haber yapmalarına yardımcı olabilir. Ayrıca, yapay zekâ, makine öğrenmesi ve derin öğrenme teknikleri ile birleştirildiğinde, belirli bir konu hakkında daha geniş bir resim çizmek için birçok veriyi analiz edebilir ve bu da gazetecilerin daha kapsamlı haberler yapmalarına yardımcı olabilir.

Algoritmalar insan gazetecilere göre haber üretiminde hızlı, büyük ölçekte ve daha az hata ile çalışarak haber üretebilmektedir. Aynı verileri farklı dillerde ve açılardan kullanarak içeriği kişiselleştirmeye de olanak sağlarlar. Kullanıcıların taleplerine göre eldeki verilerle ilgili sorulara yanıt olarak yeni öyküler oluşturma potansiyeline de sahiptirler (Ay, 2022: 923).

Yapay zekânın gazetecilik alanında ciddi bir farklılaşma yarattığı açıktır. Yapay zekânın haber alanında kullanılması bazı avantajları beraberinde getirmektedir. Bu avantajları şöyle sıralamak mümkündür (Zengin ve Kapır, 2020: 239-240):

- Öncelikle rutin haberlerde kullanılan otomatikleştirilmiş gazetecilik ile içerikler daha hızlı üretilebilmektedir.
- Gazetecilik pratikleri açısından sıkıcı bulunabilen rutin haberlerin makineler tarafından yapılmasıyla gazeteciler araştırmacı gazeteciliğe daha fazla zaman ayırabilirler.
- Araştırmacı gazetecilik, veri gazeteciliği gibi konularda yapay zekânın yardımı ile fazla verilerle işlem yapabilmek daha kolay hale gelmeye başlamıştır.
- Yapay zekânın doğruluk kontrolünde kullanılmasıyla birlikte insan olan editörlerin işleri daha kolaylaşmış, verilerin kontrollerinde yapay zekâdan yardım alabilmeleri mümkün olmuştur.
- Otomatikleştirilmiş doğruluk kontrolü ile daha fazla içerik doğrulanabilir olmuştur ve gerçek zamanlı doğruluk kontrolü yapabilmek mümkün hale gelmiştir.

Ancak belirtilen bu avantajlar dışında yapay zekâ ile yapılan haberciliğin bazı dezavantajları da bulunmaktadır. Örneğin, algoritmalar, önceden belirlenmiş verilerden haber üretmeleri nedeniyle beklenmedik ve istenmeyen hatalar içeren sonuçlar üretebilirler. Algoritmalar sınırlı bir yeteneğe sahiptirler. Şöyle ki, algoritma, kendisine öğretilenden fazla soru soramaz, sorgulayamaz, yeni olguları açıklayamaz ya da nedensellik kuramaz. Bu nedenle toplumu gözleme, yönlendirme ve kamuoyu oluşturma gibi gazeteciliğin temel görevlerini yerine getirme yetenekleri sınırlıdır. Ayrıca, otomatik haber içeriklerinin yazı kalitesi, insan yazısından daha düşük olabilir, ancak doğal dil oluşturma teknolojisi geliştikçe yazı kalitesinin artması muhtemel görülmektedir (Graefe, 2016: 10). Bu durum diğer tüm unsurlar için de geçerlidir (Ay, 2022: 923). Ayrıca, yapay zekâ teknolojilerinin kullanımı, etik sorunları da beraberinde getirebilmektedir. Özellikle, insan hakları ve gizlilik gibi konularda hassas verilerin toplanması ve işlenmesi konusunda endişeler vardır. Bu nedenle, gazetecilerin yapay zekâ teknolojilerini kullanırken, bu sorunlara dikkat etmeleri ve etik ilkeleri takip etmeleri önemlidir.

Bu dezavantajlarına ek olarak yapay zekânın beraberinde getirdiği diğer soru ve sorunlar ise şunlardır (Zengin ve Kapır, 2020: 240-241):

- Yapay zekânın habercilik alanında kullanılması gazeteciler arasında kendi işlerine bir tehdit unsuru olarak algılanmıştır. Ancak şu an için tehdidin sadece rutin haber yazan kişilere ilişkin olduğu söylenebilir.
- Yapay zekâ kullanımı gazetecilik etiğinin yeniden tartışılması gerektiğini göstermektedir. Gazetecilik etiğindeki paydaşlar arasında (gazeteci, haber kaynağı, haber organizasyonu) yapay zekâ yeni bir oyuncu olarak katılmıştır. Bu nedenle haber kuruluşlarının buna ilişkin yeni düzenlemeler yapmaları gerekmektedir.
- Algoritmalar tartışmalı bir hale gelmiştir ve özellikle demokrasi açısından nasıl bir sonuç doğurabilecekleri yanıt bekleyen sorular arasındadır.
- Yapay zekâ ile hedef kitleye göre içerik üretilmesinin kamuoyunu daha da parçalı hale getirebilmesi endişesi artış göstermektedir.
- Haber kuruluşlarının yapay zekâyı kullanması hem nitelikli işgücü ihtiyacını ortaya çıkarmakta hem de buna ayırabilecekleri bir bütçe gerekmektedir. Dolayısıyla büyük haber kuruluşları ve daha küçük haber kuruluşları arasında olan eşitsizliğin daha da açılmasından endişe duyulmaktadır.
- Yapay zekâ sahte haberlerin tespitinde önemli bir rol oynarken, diğer yandan ise sahte haberin üretilmesinde de yer alabilmektedir. Dolayısıyla sahte haber için yapay zekâ hem zehir hem de panzehirdir.

Sonuç olarak, her yeni gelişme bir takım olumlu ve olumsuz sonuçları beraberinde getirdiği gibi, yapay zekânın da habercilik alanına getirdiği bir takım olumlu ve olumsuz sonuçlar bulunmaktadır. Burada önemli olan, yapay zekânın faydalarından olabildiğince yararlanmak, ortaya çıkabilecek olumsuzlukları ise minimize etmeye çalışmaktır.

YAPAY ZEKÂ VE SAHTE HABERLER

Sahte haber; “bir diğer deyişle sözde/ aldatmaca haber, insanları yanıltmak, aldatmak için geleneksel haber medyası (yazılı veya basılı) ve sosyal medya aracılığıyla bilinçli veya bilinçsiz şekilde üretilen bir haber türüdür” (Mertoğlu, 2020: 10).

Sahte haber; “genellikle politik görüşleri üzerinde etki yaratmak amacıyla internet ya da diğer medyayı kullanarak yayılan haber gibi görünen düzmece, sahte hikâyelerdir” (dictionary.cambridge.org). Allcott ve Gentzkow (2017: 213)’a göre, sahte haberler, “kasıtlı olarak okuyucuları yanlış yönlendirmek için üretilmiş, sahte olduğu kanıtlanabilen haberler”dir. Sahte haberler genel olarak üç türde üretilmektedir: 1) Zarar verme amacı olan ve bilinçli olarak üretilip yayılan sahte haberler, 2) Zarar verme ihtimali olan ama kullanıcıların doğruluğundan emin olmadan bilinçsizce yaydığı haberler, 3) Şaka ya da eğlence amaçlı zararsız sahte haberler (Kazaz ve Akyüz, 2019, s. 36). Sahte haber üretme yöntemleri ise aşağıdaki gibidir (Kazaz ve Akyüz, 2019: 47-56):

1. Gerçek bir haberi, bilgiyi ya da olayı çarpıtarak sahte habere dönüştürme
2. Sahte haberin gerçek bir kurum, kişi ya da olaya dayandırılarak üretilmesi
3. Sahte haberin sahte kurum, kişi ya da ajanslara dayandırılması
4. Gerçek görseller üzerinde oynama/ montaj yapılarak üretilen sahte haberler
5. Farklı olayların görsellerinin sahte haberlerde kullanılması
6. Sahte kimlikli hesaplar (kontra hesaplar) üzerinden yapılan sahte paylaşımlar
7. Herhangi bir kaynağa ya da kanıta dayanmayan sahte haberler

Yapay zekâ, medya ve gazetecilik gibi alanlarda kullanıldığında, sahte habercilik gibi sorunlara neden olabilmektedir. Yapay zekânın gazetecilik alanındaki belki de en önemli sorunu bizzat yine kendisidir. Çünkü yapay zekâ kullanılarak sahte içerikler oluşturmak mümkündür. Deepfake, bunun önemli örneklerinden biridir. Deepfake, gerçeklikten ayırt edilmesi zor sahte görüntüler veya videolar oluşturmak için makine öğrenme algoritmalarının kullanılmasını ifade etmektedir. Ünlülerin videolarının manipülasyonlarıyla tanışmış olduğumuz deepfake ile sahte görüntüler ve videolar

oluşturulabilmektedir (Morris, 2019). Videoların tespiti konusunda yapay zekâya başvuruluyor olsa da üretimine katkı sağlayan da yine yapay zekânın kendisidir. Yapay zekâ video dışında metin olarak da sahte içerikler üretebilmektedir. Open AI'nin geliştirmiş olduğu GPT-2 isimli aracı yapay zekâlı bir dil üreticisi olarak tanımlamak mümkündür. GPT-2'nin üretilme amacı sahte içerik oluşturmak değildir, ancak üreticilerinin de en fazla çekindiği konu bu amaçla kullanılabilir olmasına ilişkindir (Zengin ve Kapır, 2020: 229-230):

- Yanıltıcı haberler hazırlama
- Çevrimiçi ortamda başkalarının kimliğine bürünme
- Sosyal medyada yayınlamak için kötü amaçlı veya sahte içerik üretimini otomatikleştirme
- Spam / kimlik avı içeriği üretimini otomatikleştirme

Dolayısıyla, gazetecilik alanına dijitalleşmenin getirdiklerinden biri de haber sayısının artması, çeşitli kaynaklar tarafından üretilen haberlerin doğruluğuna ilişkin soru işaretlerinin oluşması yani sahte haber sorunudur. Hakikat sonrası çağ (post-truth) olarak tanımlanan dönem, sahte haberlerin yoğunlaşmasında etkili olan faktörlerden biridir. Gazetecilikte haber doğrulama ya da doğruluk kontrolü (fact-checking) yaygınlaşmaya başlamıştır. Medya kuruluşları ve gazeteciler, yapay zekâ tarafından üretilen haberleri doğrulamak ve yanıltıcı içerikleri tespit etmek için teknolojik araçlar kullanabilirler. Yapay zekâ bu alanda da kullanılmaktadır. Yapay zekânın doğruluk kontrolünde kullanımına ilişkin çalışmalar yapılmakta ve doğrudan yapay zekâ tarafından yapılan doğruluk kontrolü için otomatikleştirilmiş doğruluk kontrolü (automated fact-checking) ifadesi kullanılmaktadır (Zengin ve Kapır, 2020: 218-219).

Yukarıda da belirtildiği gibi, sahte haber, yanlış veya yanıltıcı bilgi içeren haberlerin kasıtlı olarak yayınlanmasıdır ve toplumda kafa karışıklığı ve güven kaybına neden olabilir. Yapay zekâ algoritmaları, belirli bir görüşü veya perspektifi öne çıkarmak için tasarlanabilir veya yanlış bilgiyi yaymak için kullanılabilir. Örneğin, yapay zekâ, manipülatif haber başlıkları veya yanıltıcı görüntü ve videolar üretebilir. Ayrıca, yapay zekânın doğal dil işleme teknolojisi sayesinde, sahte haberler daha inandırıcı bir şekilde yazılabilir. Yapay zekâ, doğal dil işleme teknolojisi sayesinde insanlar tarafından yazılmış gibi görünen ve gerçekmiş gibi algılanan sahte haberler üretebilir. Bu nedenle, yapay zekâ kullanımıyla ilgili etik ve yasal standartların belirlenmesi son derece önemlidir.

YAPAY ZEKÂ VE GÜNDEM BELİRLEME

Gündem belirleme olarak bilinen günün önemli konularını belirlemede haber medyasının rolü sosyal ve politik yaşam üzerinde güçlü bir etkiye sahiptir. Gündem belirleme “medyanın dikkat çektiği konu/sorunların, izleyiciler tarafından da önemli görüldüğü ve medyanın, kamu gündemini belirlediği tezine dayanmaktadır” (Terkan, 2005: 31). Gündem belirleme, toplumda tartışılan konuların ve önceliklerin belirlenmesi sürecidir. Bu süreçte, medya kuruluşları, siyasi liderler, sivil toplum örgütleri ve hatta bireyler, gündemi etkileyebilirler.

Medya gündemi ise, “belirli bir zaman dilimi içinde medyada yer alan olaylar ve sorunlar listesi” olarak tanımlanmaktadır (Rogers ve Dearing, 1988: 565'ten aktaran İrvan, 2001: 74). Medya gündemini etkileyen pek çok faktör bulunmaktadır. Bu faktörlerin sayısı son derece fazla olsa da McCombs (2004) bu faktörleri; haber kaynakları (Başkan, rutin PR faaliyetleri, siyasi kampanyalar), diğer haber medyası (çeşitli kitle iletişim araçlarının birbirleri üzerindeki etkileşimleri ve etkisi) ve haber normları (sosyal normlar, gazetecilik gelenekleri) olmak üzere üçe ayırmıştır (McCombs, 2004: 100). Günümüzde yapay zekâ da hem kamu gündemini hem de medya gündemini belirleyebilen çeşitli faktörlerden biri olarak kabul edilebilir.

Yapay zekâ gündem belirleme üzerinde pek çok şekilde etkili olabilmektedir. Öncelikle yapay zekânın, günümüzde gündem belirlemenin işleyiş şeklini değiştirdiği söylenebilir. Şöyle ki, kamusal sorunların seçimi, sınıflandırılması ve önceliklendirilmesi makine öğrenimi ile gerçekleştirilebilir.

Algoritmalar büyük veri tabanlarında arama yapabilir. Ve yakın gelecekte yapay zekâ, önemli sorunları vurgulayacak, gizli ihtiyaçları veya problemleri sorunları ortaya çıkaracak ve devam eden kamu politikalarını etkileyebilecek temel unsurları belirleyebilecek bir hale gelebilecektir (Valle-Cruz vd., 2020: 6).

Son yıllarda gündem belirleme, hızlı bir şekilde gelişen yapay zekâ teknolojilerinden gittikçe daha fazla etkilenmektedir. Haber üretim süreci, haberin toplanması, işlenmesi ve bilginin analizi, fotoğraf ve videoların üretimi, hikâye anlatıcılığı ve haber dağıtımını algoritmalarından artan bir şekilde etkilenmektedir. Yapay zekânın gündem belirlemede uygulanması hem medya endüstrisinin kendisi hem de müşterileri için maliyetleri düşürmekte ve gelirleri artırmaktadır (Pashentsev, 2021).

Yapay zekâ teknolojisi, gündem belirleme sürecinde önemli bir rol oynayabilir. Yapay zekâ, büyük veri setlerini analiz ederek trendleri ve öncelikleri belirlemek için kullanılabilir. Bu teknoloji, medya kuruluşlarının, siyasi liderlerin ve diğer gündem belirleyicilerin, gündemi şekillendirmek için daha iyi bilgilendirilmesine yardımcı olabilir. Örneğin, bir yapay zekâ sistemine, sosyal medya platformlarındaki milyarlarca kullanıcının paylaşımlarının toplandığı bir veri seti sağlandığında, yapay zekâ bu veri setini analiz ederek, hangi konuların en çok tartışıldığını, hangi konuların en çok etkileşim aldığını ve hangi konuların en çok paylaşıldığını belirleyebilir. Bu veriler, gündem belirleyicilerin, toplumda tartışılan konuları daha iyi anlamalarına ve buna göre stratejilerini belirlemelerine yardımcı olabilir. Bunun yanı sıra, yapay zekâ teknolojisi, medya kuruluşlarının haberlerini ve içeriklerini gündem belirleme sürecinde daha etkili bir şekilde sunmalarına yardımcı olabilir. Örneğin, bir yapay zekâ sistemine, bir medya kuruluşunun haberlerinin yer aldığı bir veri seti sağlandığında, yapay zekâ bu veri setini analiz ederek, hangi haberlerin en çok okunduğunu, hangi haberlerin en çok paylaşıldığını ve hangi haberlerin en çok etkileşim aldığını belirleyebilir. Bu veriler, medya kuruluşlarının, okuyucuların ilgi duyduğu konuları belirlemelerine ve buna göre içeriklerini oluşturmalarına yardımcı olabilir.

Yapay zekâ, gündem belirleme sürecinde birçok farklı yöntem ve teknik kullanarak insanların ilgisini çekebilecek konuları belirleyebilir. Örneğin, sosyal medya platformları, kullanıcıların ilgi alanlarına göre önerilerde bulunarak gündem belirleme sürecinde etkili olabilir. Bu öneriler, yapay zekâ algoritmaları sayesinde kullanıcının geçmiş davranışlarını analiz ederek ve benzer kullanıcıların davranışlarından yararlanarak oluşturulur. Öte yandan, haberlerin yayınlanması ve içeriklerin oluşturulması konusunda da Makine Öğrenmesi Algoritmaları¹, Doğal Dil İşleme (NLP) gibi yapay zekâ algoritmaları kullanılmaktadır. Bu sayede, gazeteciler gündemi yakından takip edebilir ve en önemli haberleri hızlı bir şekilde yayımlayabilirler (Bulut, 2020: 299).

“Yapay zekâ ve kamu yönetimine yansımaları” isimli çalışmalarında Önder ve Saygılı (2018), kamu yönetimi açısından yapay zekâ ve gündem belirleme ilişkisini ele almışlardır. Araştırmacılara göre, yapay zekâ ve gündem belirleme arasındaki ilişki, çeşitli akıllı sistemler aracılığıyla kamu yönetiminin vatandaş çıkarlarını değerlendirmesine ve analiz etmesine yardım ederek, gündemi etkileyebileceğine dayanan bir düşüncedir. Yapay zekâ sayesinde, sosyal medya platformlarından hızlı bir şekilde bilgi toplanabilir ve bu sayede sorunlar kolayca tanımlanabilir, halkın düşünceleri ölçülebilir. Son

---

¹ Bu algoritmalar, büyük veri setleri üzerinde eğitilerek haberlerin otomatik olarak oluşturulması için kullanılır. Bu algoritmalar, haber içerikleri, başlıklar, konular, dil yapısı ve daha birçok faktörü analiz ederek haberlerin oluşturulmasında kullanılır. Otomatik gazetecilik veya makine öğrenmesi tabanlı gazetecilik, insan etkileşimi olmadan, yapay zekâ algoritmaları tarafından otomatik olarak haber metinlerinin yazılması sürecidir. Yapay zekâ algoritması bağımsız olarak veri toplar, bu verileri analiz eder ve ardından otomatik olarak bir haber metni oluşturur. Bu süreç, dijital olarak yapılandırılmış verilerin doğal dil üretme (NLG) teknolojisi aracılığıyla gazete haberlerine dönüştürülmesine dayanır. Üretilen metinler, insan yazarlar tarafından yazılan haberlerle neredeyse ayırt edilemez hale gelir ve bu metinlerin sayısı, manuel olarak yazılan haberlerden çok daha fazla olabilir. Bu tür gazetecilikte amaç, insan emeği ve zaman maliyetlerinden mümkün olduğunca bağımsız hareket etmektir (Bulut, 2020: 299).

zamanlarda, hükümetler bu tür bilgileri kullanarak daha yetkin bir gündem belirleme süreci yaratmak için çaba göstermektedir. Örneğin, İngiltere’de 2015 yılında sosyal medya platformları üzerindeki kamuoyu eğilimlerini izlemeye ek olarak, belirli kamu görevlilerinin faaliyetlerini takip etmek için yedi şirketle sözleşme yapılmıştır (CentreforPublicImpact, 2017: 27). Bu tür platformlar sayesinde elde edilen bilgilerle hükümet yetkilileri, gündem belirleme sürecinde daha yetkin olabilecek ve kamuoyunu daha kapsamlı olarak yoklayabileceklerdir. Böylece uygun talebe uygun arz sağlanabilecektir. Gelecekte, kamu giderlerini türe göre tayin edebilmek için, yapay zekâ kamu harcamalarını ve gerçek GSYİH büyümesiyle olan ilişkisini analiz etmek için kullanılabilir (CentreforPublicImpact, 2017: 28). Yapay zekânın tahmin yetenekleri geliştikçe, öngörülebilir bir gündem belirleme süreci daha da mümkün hale gelebilir (Önder ve Saygılı, 2018: 651).

Ancak, yapay zekâ teknolojisinin gündem belirleme sürecinde kullanılmasıyla ilgili bazı endişeler de vardır. Örneğin, kamu yönetiminde kullanılan yapay zekâ algoritmalarının önyargıları yansıtma ve eşitsizliği artırma riski vardır. Algoritmaların girdi verilerinde önyargılı bir tutum varsa, bu tutumlar sonuçlara yansiyabilir ve bir grup veya bireyler lehine ayrımcılık yapılabileceği gibi, bir grup veya bireylere karşı ayrımcılık da yapılabilir. Bu durum, özellikle toplumsal eşitsizliklerin zaten mevcut olduğu bir toplumda, sistematik hale gelebilir (CentreforPublicImpact, 2017: 2-3). Benzer şekilde, yapay zekâ algoritmaları, belirli bir görüşü veya perspektifi öne çıkarmak için tasarlanabilir. Bu durumda, yapay zekâ tarafından belirlenen gündem, gerçeklerden uzaklaşabilir ve manipülatif olabilir. Bu nedenle, yapay zekâ kullanımıyla ilgili etik ve yasal standartların belirlenmesi son derece önemlidir. Bununla birlikte, yapay zekâ sistemleri, verilerin toplandığı kaynaklardan dolayı yanıltıcı sonuçlar verebilir veya önyargılı olabilir. Ayrıca, yapay zekâ sistemleri, belirli bir topluluğun veya grubun sesini daha çok duyurabilir ve diğer toplulukların veya grupların sesini görmezden gelebilir.

Özetle, son yıllarda yapay zekâ yoluyla çeşitli gündemlerin oluşturulduğu görülmektedir. Bu gündemlerin bazıları doğru, bazıları ise sahte (fake news) olabilmektedir. Ve yapay zekâ yoluyla oluşturulan bu sahte olay /konu/ sorunların da medya gündemini belirlediği durumlar ortaya çıkabilmektedir. Bu nedenle bu çalışmada yapay zekâ yoluyla oluşturulmuş bir sahte konunun medya gündemini belirleyip belirlemediği üzerine odaklanılmıştır.

YÖNTEM

“Sosyal medya ve geleneksel medyanın çevrim içi ortamdaki sunumu, sahte haberin iki ana yayılma ortamıdır.” (Mertoğlu, 2020: 22). Bu çalışmada da sosyal medyada (Twitter’da) dolaşıma sokulan bir sahte haber incelenmiş ve bu haberin medyada yer alması, yani medya gündemini belirleyip belirlemediği araştırılmıştır.

Türkiye’de sahte haberlerin doğruluğunu araştırmak amacıyla kurulan bazı web siteleri bulunmaktadır. Bunlardan bazıları *teyit.org*, *doğrula.org*, *gununyalanlari.com*’dur. Bu gibi siteler sosyal medyada dolaşıma sokulan şüpheli haberlerle ilgili araştırma yapmakta ve haberlerin sahte olup olmadığını kamuoyuyla paylaşmaktadır (Kazaz ve Akyüz, 2019: 36). Bu çalışmada seçilen konunun sahte olup olmadığını ya da doğruluğunu tespit etmek amacıyla da doğrulama platformu olan *teyit.org* kullanılmıştır.

Teyit.org; “çevrim içi kanallar aracılığı ile yayılan sahte/yanlış bilgileri, sosyal medya kaynaklı doğrulanmamış bilgileri, şehir efsaneleri gibi yanlış bilgilerin yayılmasını önlemek amacıyla IFCN (Uluslararası Gerçek Kontrol Ağı) ilkelerine uygun, Türkiye’de yerleşik bir haber doğrulama organizasyonudur.” (Mertoğlu, 2020: 52-53).

Bu çalışmada konu olarak eski ABD Başkanı Donald Trump’ın tutuklanma anını gösterdiği iddia edilen Twitter’da üretilmiş bir sahte haber seçilmiştir. Bu sahte haber medya gündemini belirleme gücüne sahip olduğu düşünüldüğü için seçilmiştir. Çalışmanın ana kitlesini Türkiye’deki tüm ulusal medyanın web siteleri oluşturmuştur. Ana kitlenin oldukça büyük olduğu düşünüldüğünde çalışmada

örneklem seçme yoluna gidilmiştir. Çalışmada gündem belirleme çalışmalarında sıklıkla kullanılan bir örnekleme yöntemi olan amaçlı örnekleme kullanılmış ve gazetelerin diğer medya organlarına kıyasla sahte haberi daha çok yayınlamış olabileceği düşüncesiyle, Türkiye'deki ulusal gazetelerin web siteleri örneklem olarak seçilmiştir.

Gündem belirleme araştırmaları haber medyası tarafından kaynakların seçimine ve kaynakların haberlerin yapımı üzerinde sahip olabileceği etkiye odaklanmıştır. McCombs (2005), medya gündeminin kaynaklarını incelemenin büyük ölçüde internet aracılığıyla değişen ve çeşitlenen bir haber ortamında giderek önem kazanmakta olduğuna dikkat çekmiştir. Dönüşte, kamunun gündemini belirleyebilecek olan medya gündemini belirleyen kaynakları bilmek önemlidir. Shoemaker ve Reese (1991) haber kaynaklarının, haber medyasının içeriği üzerinde güçlü bir etkiye sahip olabileceğini vurgulamıştır (Messner ve DiStaso, 2008: 449'dan aktaran Özsalih, 2017: 51). Medya gündemini etkileyen pek çok faktör bulunmakla birlikte, haber kaynakları (Başkan, rutin PR faaliyetleri, siyasi kampanyalar) medya gündemini belirleyen en önemli faktörlerden biridir. Özellikle Amerika Birleşik Devleti Başkanları ile ilgili haberlerin medya gündemini belirleme gücü oldukça yüksektir.

Medya gündemi konusunda yapılan çalışmalar, medya gündeminin nasıl oluştuğunu, medya gündemini etkileyen faktörleri ve medya gündemini nelerin belirlediğini araştıran çalışmalardır (İrvan, 2001: 74). Medya gündeminin belirlenmesi ile ilgili araştırmalarda kitle iletişim araçlarında yer alan haberlerin bu kuruluşlar tarafından nasıl seçildiği, nasıl üretildiği ve kitle iletişim araçları içeriğinde nasıl vurgulandığı incelenmektedir. Bir başka deyişle, haberler kitle iletişim araçlarında yayınlanıncaya kadar geçen haber üretim süreci ele alınmaktadır (Atabek, 1998: 166).

Medya gündemi belirleme çalışmaları, medya gündemini kimin belirlediğini ve böyle bir gündemi nasıl belirlediğini araştırıp bulmaya çalışır. Kişilik özellikleri, haber değerleri, örgütsel normlar, siyaset ve dış kaynaklar gibi çeşitli faktörlerin haberi neyin oluşturduğuna dair kararları etkilediği bulunmuştur (Gans, 1979; Whitney ve Becker, 1982; Turk, 1986). Bu alandaki son araştırmalar, örneğin (a) New York Times, (b) Beyaz Saray, (c) bilimsel dergiler ve (d) kamuoyu araştırmalarının ABD medyası gündemine bir konunun yerleşmesinde özellikle belirleyici bir rol oynadığını ortaya koymuştur (Dearing ve Rogers, 1996'dan aktaran Qian, 2009: 12). Başkan'ın Amerika'nın bir numaralı haber üreticisi olduğu yönünde önemli anekdotsal kanıtlar mevcuttur (McCombs, 2004: 100). Bu nedenle bu çalışmada da önceki ABD Başkanı Donald Trump ile ilgili bir sahte haber seçilmiştir.

Çalışmada yapay zekâ teknolojisi yoluyla oluşturulmuş sahte haberin Twitter'da yayınlanma tarihi ile bu haberin medya kanallarında yayınlanma tarihi bakımından aralarında zaman açısından bir ardışıklık ilişkisi olup olmadığı, dolayısıyla bir gündem belirlemenin gerçekleşip gerçekleşmediği belirlenmeye çalışılmıştır. Çetin ve Bel (2014: 59), geleneksel medya gündeminin belirlenmesinde sosyal medyanın rolünü araştırdıkları çalışmalarında ana haber bültenlerinde yer alan bütün videolar video paylaşım sitesi Youtube'da aranmış ve söz konusu videoların yüklenme tarihi ve saati, ardışıklık ilişkisi oluşturmak amacıyla dikkate alınmıştır. Bu çalışmada da yapay zekâ teknolojisi yoluyla oluşturulmuş sahte haberin oluşturulma tarihi ile ilgili haberin medya kanallarında daha sonraki bir tarihte yer alması durumunda yapay zekâ yoluyla oluşturulan bu sahte haberin medya gündemini belirlediği sonucuna varılacaktır.

BULGULAR

Yapay Zekâ Yoluyla Oluşturulan Sahte Haberlerin Medya Gündemini Belirlemesi

Daha önce de belirtildiği gibi, sahte haber üretme yöntemlerinden bir tanesi gerçek görseller üzerinde oynama/ montaj yapılarak üretilen sahte haberlerdir. Kazaz ve Akyüz (2019: 51)'e göre; "Görseller her zaman sahte haberlerin inandırıcılığını arttırmaktadır. Bu nedenle sahte bilgiler, kanıt olduğu öne sürülen sahte görsellerle birlikte dolaşıma sokulmaktadır. Özellikle fotoğraflara teknolojik müdahale

olanaklarının artması, sahte haberler için görsel hazırlanmasını ya da montajlanmasını kolaylaştırmaktadır.” Bu çalışmadaki sahte haberin türü de “fotoğraf ya da video montajlama” olarak gerçekleşmiştir.

Donald Trump’ın Tutuklandığı İddiasına İlişkin Twitter’daki Sahte Bir Haberin Medya Gündemini Belirlemesi

Bu kısımda Donald Trump’ın tutuklandığı iddiasına ilişkin sahte bir habere dair çeşitli görsellere yer verilmiş, haberin Twitter’da yayınlanmasının ardından hangi medya kanallarında yer aldığı, dolayısıyla medya gündemini belirleyip belirlemediği üzerinde durulmuştur.

Şekil 1: Donald Trump’ın Tutuklanma Anını Gösterdiği İddia Edilen Sahte Haber
Kaynak: Teyit.org (2023)

Yukarıdaki haberde sosyal medyada paylaşılan fotoğrafların Donald Trump’ın tutuklanma anını gösterdiği iddia edilmiştir. *Teyit.org*’a göre Donald Trump’ın tutuklanma anını gösteren görsellerin gerçek olmadığı ve görsellerin, yapay zekâ tabanlı görsel yaratma uygulaması olan Midjourney ile tasarlanmış olduğu ifade edilmiştir. Twitter’ın gelişmiş arama motorunda “Trump”, “AI” ve “tutuklanma” gibi anahtar kelimelerle arama yapıldığında, görsellerin ilk ne zaman ve kim tarafından paylaşıldığına ulaşılabilmektedir. Görsellerin Eliot Higgins tarafından “Trump’ın tutuklanmasını beklerken Trump’ın tutuklandığının resimlerini yapmak,” notuyla 21 Mart 2023 tarihinde paylaşıldığı ortaya çıkmıştır (Teyit.org, 2023).

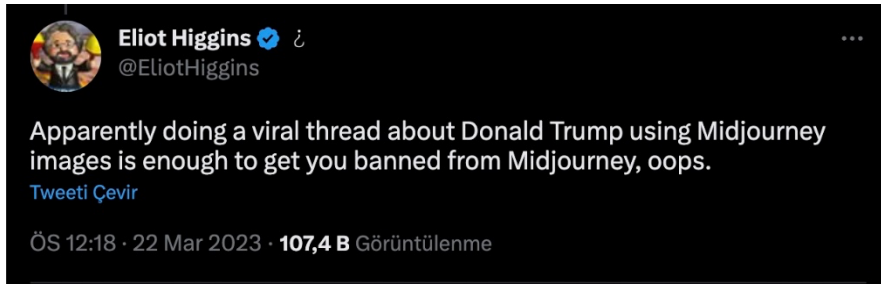

Şekil 2: Eliot Higgins Tarafından Paylaşılan Sahte Haber
Kaynak: Teyit Hattı (2023)

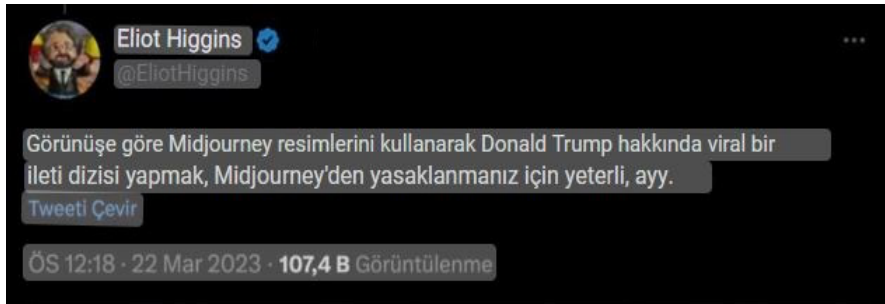

Şekil 3: Eliot Higgins Tarafından Paylaşılan Sahte Haber
Kaynak: Teyit Hattı (2023)

Teyit.org'un yanı sıra, Hollanda merkezli araştırmacı gazetecilik grubu Bellingcat'in kurucusu Eliot Higgins de, sahte haberi oluşturduğu 21 Mart 2023'ten bir gün sonra 22 Mart 2023 tarihinde fotoğrafları yapay zekâ görüntü oluşturma programı Midjourney kullanarak oluşturduğunu ve sahte olduklarını belirtmiştir. Bu ifadeye ilişkin tweetin orijinal ve Türkçeye çevrilmiş hali aşağıda yer almaktadır.

Şekil 4: Eliot Higgins Tarafından Paylaşılan İngilizce (Orijinal) Tweet
Kaynak: Teyit Hattı (2023)

Şekil 5: Eliot Higgins Tarafından Paylaşılan Tweet'in Türkçesi
Kaynak: Teyit Hattı (2023)

Donald Trump'ın tutuklanma anını gösterdiği iddia edilen ve 21 Mart 2023 tarihinde Twitter'da yayınlanan sahte haberin daha sonrasında hangi tarihlerde hangi ulusal gazetelerin web sitelerinde haber yapıldığı, dolayısıyla hangi ulusal gazetelerin web sitelerinin gündemini belirlediği ise aşağıdaki Tablo 1'de gösterilmiştir.

Tablo 1. Donald Trump'ın Tutuklanma Anını Gösterdiği İddia Edilen Sahte Haberi Paylaşan Türkiye'deki Ulusal Gazetelerin Web Siteleri² ve Paylaşma Tarihleri

Sahte Haber	Sahte Haberin Twitter'da İlk Yayınlanma Tarihi	Sahte Haberi Yayınlayan Ulusal Gazete Web Siteleri	Yayınlama Tarihleri
Donald Trump'ın Tutuklandığı İddiasına İlişkin Sahte Haber	21.03.2023	Hürriyet (hurriyet.com.tr)	24.03.2023
Donald Trump'ın Tutuklandığı İddiasına İlişkin Sahte Haber	21.03.2023	Sözcü (sozcu.com.tr)	24.03.2023
Donald Trump'ın Tutuklandığı İddiasına İlişkin Sahte Haber	21.03.2023	Sabah (sabah.com.tr)	24.03.2023
Donald Trump'ın Tutuklandığı İddiasına İlişkin Sahte Haber	21.03.2023	Milliyet (milliyet.com.tr)	24.03.2023
Donald Trump'ın Tutuklandığı İddiasına İlişkin Sahte Haber	21.03.2023	Yeni Şafak (yenisafak.com)	24.03.2023
Donald Trump'ın Tutuklandığı İddiasına İlişkin Sahte Haber	21.03.2023	Vatan (gazetevatan.com)	23.03.2023
Donald Trump'ın Tutuklandığı İddiasına İlişkin Sahte Haber	21.03.2023	Aydınlık (aydinlik.com.tr)	23.03.2023
Donald Trump'ın Tutuklandığı İddiasına İlişkin Sahte Haber	21.03.2023	Yeni Akit (yeniakit.com.tr)	23.03.2023
Donald Trump'ın Tutuklandığı İddiasına İlişkin Sahte Haber	21.03.2023	Cumhuriyet (cumhuriyet.com.tr)	26.03.2023

Tablo 1'e göre, Donald Trump'ın tutuklanma anını gösterdiği iddia edilen ve yapay zekâ yoluyla oluşturulan sahte haberin Twitter'da paylaşılma tarihi 21 Mart 2023'tür. Bu haberin Türkiye'de önde gelen ulusal gazetelerin web sitelerinde ise daha sonraki tarihlerde paylaşıldığı görülmektedir. Türkiye'deki tüm ulusal gazeteler yapay zekâ yoluyla oluşturulan bu sahte haberi paylaşmamış olsa da belli başlı ve önde gelen gazetelerin haberi paylaştıkları ortaya çıkmıştır. Haberi yayınlayan bu gazeteler; Hürriyet, Sözcü, Sabah, Milliyet, Yeni Şafak, Vatan, Aydınlık, Yeni Akit ve Cumhuriyet'tir. Hürriyet, Sözcü, Sabah, Milliyet, Yeni Şafak gazeteleri haberi 24 Mart 2023 tarihinde yayınlarken; Vatan, Aydınlık, Yeni Akit gazeteleri 23 Mart 2023; ve son olarak Cumhuriyet gazetesi de 26 Mart 2023 tarihinde ilgili haberi yayınlamıştır.

Medya gündemi, "belirli bir zaman dilimi içinde medyada yer alan olaylar ve sorunlar listesi" olarak tanımlanmaktadır (İrvan, 2001: 74). Dolayısıyla medya kuruluşlarının haber olarak seçtiği konular medya gündeminin belirlenmesi ile ilgilidir. Bu çalışmada da daha önce Twitter'da paylaşılmış sahte haber Türkiye'deki önde gelen ulusal gazetelerin web sitelerinin gündeminde yer almıştır. Bu medya gündemini belirleme açısından önemlidir. Medya gündeminde yer alan bir konunun tıpkı kamunun gündeminde yer alması ve kamunun gündemini belirlemesi gibi yapay zekâ yoluyla oluşturulmuş bir konu da medya gündeminde yer alması ve medyanın gündemini belirlemiştir.

Donald Trump'ın tutuklanma anını gösterdiği iddia edilen ve 21 Mart 2023 tarihinde Twitter'da yayınlanan sahte haberin daha sonrasında hangi ulusal gazetelerin web sitelerinde haber yapılmadığı ise aşağıdaki Tablo 2'de gösterilmiştir.

² Türkiye'deki ulusal gazetelerin listesi için

https://tr.wikipedia.org/wiki/T%C3%BCrkiye%27de_yay%C4%B1mlanan_gazeteler_listesi#Ulusal_gazeteler_listesi adresinden yararlanılmıştır (Erişim Tarihi: 14.04.2023).

Tablo 2. Donald Trump'ın Tutuklanma Anını Gösterdiği İddia Edilen Sahte Haberi Paylaşmayan Türkiye'deki Ulusal Gazetelerin Web Siteleri

Sahte Haber	Sahte Haberin Twitter'da İlk Yayınlanma Tarihi	Sahte Haberi Yayınlamayan Ulusal Gazete Web Siteleri	HaberinYayınlanma Durumu
Donald Trump'ın Tutuklandığı İddiasına İlişkin Sahte Haber	21.03.2023	Posta (posta.com.tr)	Haber yer almıyor
Donald Trump'ın Tutuklandığı İddiasına İlişkin Sahte Haber	21.03.2023	Habertürk (haberturk.com)	Haber yer almıyor
Donald Trump'ın Tutuklandığı İddiasına İlişkin Sahte Haber	21.03.2023	Türkiye (turkiyegazetesi.com.tr)	Haber yer almıyor
Donald Trump'ın Tutuklandığı İddiasına İlişkin Sahte Haber	21.03.2023	Anayurt (anayurtgazetesi.com)	Haber yer almıyor
Donald Trump'ın Tutuklandığı İddiasına İlişkin Sahte Haber	21.03.2023	Takvim (takvim.com.tr)	Haber yer almıyor
Donald Trump'ın Tutuklandığı İddiasına İlişkin Sahte Haber	21.03.2023	Güneş (gunes.com)	Haber yer almıyor
Donald Trump'ın Tutuklandığı İddiasına İlişkin Sahte Haber	21.03.2023	Akşam (aksam.com.tr)	Haber yer almıyor
Donald Trump'ın Tutuklandığı İddiasına İlişkin Sahte Haber	21.03.2023	Doğruhaber (dogruhaber.com.tr)	Haber yer almıyor
Donald Trump'ın Tutuklandığı İddiasına İlişkin Sahte Haber	21.03.2023	Star (star.com.tr)	Haber yer almıyor
Donald Trump'ın Tutuklandığı İddiasına İlişkin Sahte Haber	21.03.2023	Yeniçağ (yenicaggazetesi.com.tr)	Haber yer almıyor
Donald Trump'ın Tutuklandığı İddiasına İlişkin Sahte Haber	21.03.2023	İstiklal (istiklal.com.tr)	Haber yer almıyor
Donald Trump'ın Tutuklandığı İddiasına İlişkin Sahte Haber	21.03.2023	Yeni Mesaj (yenimesaj.com.tr)	Haber yer almıyor
Donald Trump'ın Tutuklandığı İddiasına İlişkin Sahte Haber	21.03.2023	Milat (milatgazetesi.com)	Haber yer almıyor
Donald Trump'ın Tutuklandığı İddiasına İlişkin Sahte Haber	21.03.2023	Diriliş Postası (dirilispostasi.com)	Haber yer almıyor
Donald Trump'ın Tutuklandığı İddiasına İlişkin Sahte Haber	21.03.2023	Yeni Birlik (gazetebirlik.com)	Haber yer almıyor
Donald Trump'ın Tutuklandığı İddiasına İlişkin Sahte Haber	21.03.2023	Karar (karar.com)	Haber yer almıyor
Donald Trump'ın Tutuklandığı İddiasına İlişkin Sahte Haber	21.03.2023	Korkusuz (korkusuz.com.tr)	Haber yer almıyor
Donald Trump'ın Tutuklandığı İddiasına İlişkin Sahte Haber	21.03.2023	Millî Gazete (milligazete.com.tr)	Haber yer almıyor
Donald Trump'ın Tutuklandığı İddiasına İlişkin Sahte Haber	21.03.2023	Yeni Asır (yeniasir.com.tr)	Haber yer almıyor
Donald Trump'ın Tutuklandığı İddiasına İlişkin Sahte Haber	21.03.2023	Birgün (birgun.net)	Haber yer almıyor
Donald Trump'ın Tutuklandığı İddiasına İlişkin Sahte Haber	21.03.2023	Şok (sokgazetesi.com.tr)	Haber yer almıyor
Donald Trump'ın Tutuklandığı İddiasına İlişkin Sahte Haber	21.03.2023	Yeni Asya (yeniasya.com.tr)	Haber yer almıyor
Donald Trump'ın Tutuklandığı İddiasına İlişkin Sahte Haber	21.03.2023	Ortadoğu (ortadogugazetesi.com)	Haber yer almıyor
Donald Trump'ın Tutuklandığı İddiasına İlişkin Sahte Haber	21.03.2023	Yurt (yurtgazetesi.com.tr)	Haber yer almıyor
Donald Trump'ın Tutuklandığı İddiasına İlişkin Sahte Haber	21.03.2023	Hürses (hurses.com.tr)	Haber yer almıyor
Donald Trump'ın Tutuklandığı İddiasına İlişkin Sahte Haber	21.03.2023	Analiz Gazetesi (analizgazetesi.com.tr)	Haber yer almıyor
Donald Trump'ın Tutuklandığı İddiasına İlişkin Sahte Haber	21.03.2023	Sol (sol.org.tr)	Haber yer almıyor
Donald Trump'ın Tutuklandığı İddiasına İlişkin Sahte Haber	21.03.2023	Bizim Gazete (bizimgazete.com.tr)	Haber yer almıyor

Tablo 2'ye bakıldığında, çalışmada daha az bilinen ulusal gazetelerin ise sahte haberi yayınlamadıkları ortaya çıkmıştır. Çalışmada sahte haberi yayınlamayan Türkiye'deki ulusal gazete kategorisinde yer alan gazetelerin web siteleri ise şunlardır: Posta, Habertürk, Türkiye, Anayurt, Takvim, Güneş, Akşam, Doğruhaber, Star, Yeniçağ, İstiklal, Yeni Mesaj, Milat, Diriliş Postası, Yeni Birlik, Karar, Korkusuz, Milli Gazete, Yeni Asır, Birgün, Şok, Yeni Asya, Ortadoğu, Yurt, Hürses, Analiz Gazetesi, Sol ve Bizim Gazete.

SONUÇ

Yapay zekâ teknolojileri diğer tüm alanlarda olduğu gibi medya ve gazetecilik alanında da gün geçtikçe artan bir şekilde kullanılmaya başlanmıştır. Günümüzde medyada özellikle gündem belirleme konusunda da yapay zekâ teknolojilerinin ön plana çıktığı görülmektedir. Yapay zekâ bir yandan insanların ne hakkında konuşacaklarını belirleme, dolayısıyla kamu gündemini belirleme noktasında rol oynayabileceği gibi, medyanın gündemini belirleme ve şekillendirme noktasında da önemli bir rol oynayabilir.

Bu noktadan hareketle, bu çalışma yapay zekâ teknolojileri ile oluşturulan ve Twitter'da paylaşılan sahte bir haberin (Donald Trump'ın tutuklandığı iddiasına ilişkin sahte haberin) medya gündemini belirleyip belirlemediği üzerine odaklanmıştır. Sahte haber olarak medya gündemini belirleme gücü yüksek olabileceği düşüncesiyle eski ABD Başkanı Donald Trump'ın tutuklandığı iddiasına ilişkin bir sahte haber tercih edilmiştir. Çalışmada seçilen örneklem ise amaçlı örneklem yoluyla belirlenmiş ve ilgili haberi yayınlama olasılığı gazetelerin daha çok olacağı düşüncesiyle Türkiye'deki ulusal gazetelerin web siteleri örneklem olarak seçilmiştir.

Çalışmada Twitter'da yayımlanan ve yapay zekâ yoluyla oluşturulmuş sahte haberin daha sonraki tarihlerde Türkiye'de önde gelen Hürriyet, Sözcü, Sabah, Milliyet, Yeni Şafak, Vatan, Aydınlık, Yeni Akit ve Cumhuriyet gibi ulusal gazetelerin web sitelerinde yer aldığı; dolayısıyla önde gelen medya kuruluşlarının gündeminde ön plana çıktığı ve bu kuruluşların gündemini belirlediği görülmüştür. Çalışmada Türkiye'de çok fazla ön planda olmayan ulusal gazetelerin web sitelerinin gündeminde ise sahte haberin yer almadığı ortaya çıkmıştır. Bu ulusal gazeteler ise Posta, Habertürk, Türkiye, Anayurt, Takvim, Güneş, Akşam, Doğruhaber, Star, Yeniçağ, İstiklal, Yeni Mesaj, Milat, Diriliş Postası, Yeni Birlik, Karar, Korkusuz, Milli Gazete, Yeni Asır, Birgün, Şok, Yeni Asya, Ortadoğu, Yurt, Hürses, Analiz Gazetesi, Sol ve Bizim Gazete olarak tespit edilmiştir.

Öte yandan bu çalışmadaki sahte haber Twitter'da yayımlandığından ve Twitter'daki bir sahte haber önde gelen medya kanallarının gündeminde yer aldığından, çalışmada Twitter'ın Türkiye'deki önde gelen ulusal gazetelerin web sitelerinin gündemini belirlediği sonucuna da varılmıştır. Çalışmanın yapay zekâ ve gazetecilikte gündem belirleme ilişkisine ışık tutacağı ve gelecekteki çalışmalar için ilham kaynağı olacağı düşünülmektedir.

Bu çalışma sadece Türkiye'deki ulusal gazetelerin web siteleri ile sınırlıdır. Gelecekteki çalışmalar yapay zekâ yoluyla oluşturulmuş sahte haberlerin yerel medyanın ve diğer haber kanallarının (TV, haber ajansları, sosyal medya gibi) gündemini belirleyip belirlemediği üzerine odaklanabilir ve yapay zekâ ve gazetecilik alanındaki literatüre bu anlamda önemli katkılar sağlayabilir.

KAYNAKÇA

Allcott, H. ve Gentzkow, M. (2017). Social Media and Fake News in the 2016 Election, *Journal of Economic Perspectives*, 31 (2): 211-36.

Allen, N. D., Templon, J. R., McNally, P. S., Birnbaum, L., ve Hammond, K. (2010). StatsMonkey: A Data-Driven Sports Narrative Writer. *Computational Models of Narrative: Papers from the AAAI Fall*

Symposium. Evanston: Association for the Advancement of Artificial Intelligence, (F-S 10-04), (www.aaai.org).

Atabek, N. (1998). "Gündem Belirleme Yaklaşımı", *İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi*, Sayı 7, 155-174.

Ay, A. (2022). Yapay Zekâ Haberciliği ve Gazetecilik Tartışmalarına Dair Bir Değerlendirme, *The Turkish Online Journal of Design Art and Communication*, 12 (4), 913-926.

Bulut, S. (2020). Dijital Çağda Medya: Makine Öğrenmesi, Algoritmik Habercilik ve Gazetecilikte İşlevsiz İnsan Sorunsalı, *Selçuk İletişim*, 13 (1): 294-313.

Cambridge Dictionary (2018, 21 Mart). <https://dictionary.cambridge.org/tr/sözlük/ingilizce/media>.

CentreforPublicImpact (2017). Destination Unknown: Exploring the Impact of Artificial Intelligence on Government.

Charniak, E., & McDermot, D., (1985). *Introduction to Artificial Intellingence*. Boston: Addison-Wesley Company.

Çetin, M. ve Bel, A. (2014). Geleneksel Medya Gündeminin Belirlenmesinde Sosyal Medyanın Rolü, *İletişim Kuram ve Araştırma Dergisi*, Sayı 38.

Dearing, J. W., ve Rogers, E. M. (1996). *Agenda-Setting*, Sage Publications, Thousand Oaks.

Graefe, A. (2016). Guide to Automated Journalism. Columbia: Tow Center for Digital Journalism, Columbia Journalism School.

İrvan, S. (2001). "Gündem Belirleme Yaklaşımının Genel Bir Değerlendirmesi", *İletişim, Gazi Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi*, S. 9, 69-106.

Kazaz, M. ve Akyüz, S. S. (2019). *Sahte Haber*, Literatürk academia.

Kobie, N. (2018, Mart 10). Reuters is taking a big gamble on AI-supported journalism. <https://www.wired.co.uk/article/reuters-artificial-intelligence-journalism-newsroom-ai-lynx-insight>, (Erişim tarihi: 12 Şubat 2022).

Köroğlu, Y. (2017). Yapay Zekâ'nın Teorik ve Pratik Sınırları, *Bogaziçi Üniversitesi Yayınevi*, ss. 1-10.

Levy, S. (2012, Nisan 24). Can an Algorithm Write a Better News Story Than a Human Reporter? [https://www.wired.com: https://www.wired.com/2012/04/can-an-algorithm-write-a-better-news-story-than-a-human-reporter/](https://www.wired.com:https://www.wired.com/2012/04/can-an-algorithm-write-a-better-news-story-than-a-human-reporter/), (Erişim tarihi: 12 Şubat 2022).

McCombs, M. (2004). *Setting The Agenda: The Mass Media and Public Opinion*, Cambridge, MA: Polity Press.

McCombs, M. (2005). "A Look at Agenda-Setting: Past, Present and Future", *Journalism Studies*, 6 (4), 543-557.

Mertoğlu, U. (2020). Türkçe İçin Sahte Haber Tespit Modelinin Oluşturulması, Hacettepe Üniversitesi, Doktora Tezi.

Messner, M. ve DiStaso, M. W. (2008). "The Source Cycle: How Traditional Media and Weblogs Use Each Other As Sources", *Journalism Studies*, Vol. 9, No. 3, pp. 447-463.

Morris, A. (2019, 2 Temmuz). Combating Deepfakes – Inside the Next AI Battleground, HPC Wire, 13 Mayıs 2023 tarihinde https://www.hpcwire.com/solution_content/ibm/media-entertainment-ibm/combating-deepfakes-inside-the-next-ai-battleground/ adresinden alındı.

Nabiyev, V. V. (2012). *Yapay Zekâ: İnsan-Bilgisayar Etkileşimi*. Baskı Yeri: Seçkin Yayıncılık.

Önder, M. ve Saygılı, H. (2018). "Yapay Zekâ ve Kamu Yönetimine Yansımaları", *Türk İdare Dergisi*, Yıl: 90, Sayı: 487.

Özsalih, A. (2017). Sosyal Medyada Medyalar Arası Gündem Belirleme: ABD ve Türkiye’de Twitter Örneği, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, Temmuz-2017, İstanbul.

Öztürk, K. & Şahin, M. E. (2018). "Yapay Sinir Ağları ve Yapay Zekâ’ya Genel Bir Bakış", *Takvim-i Vekayi*, Cilt: 6 No: 2, ss. 25-36.

Pashentsev, E. (2021). "The Malicious Use of Artificial Intelligence through Agenda Setting: Challenges to Political Stability", Conference on the Impact of Artificial Intelligence.

Pirim, H. (2006). "Yapay zekâ ", *Journal of Yasar University*, 1(1), 81-93.

Popov, E. V., (Ed), (1990). *Yapay Zekâ. Uzman Sitemler ve Doğal Dil İşleme*. Moskova: Radio i Svyaz, s. 461.

Qian, X. (2009). Inter-Media Agenda-Setting Effects among Chinese Newspapers, Chinese Blogs and the New York Times During Coverage of the Beijing 2008 Olympic Games, Master of Science, Iowa State University.

Rogers, E.M. ve Dearing, J.W. (1988). "Agenda-Setting Research: Where It Has Been, Where It Has Going", *Annals of the International Communication Association*, 11(1), 555-594.

Sayar, B. (2023). *Gazetecilikte Yapay Zekâ Kullanımı*, Eğitim Kitabevi.

Stray, J. (2019). Making Artificial Intelligence Work for Investigative Journalism. *Digital Journalism*, 7(8), 1-22, <https://doi.org/10.1080/21670811.2019.1630289>

Terkan, B. (2005). Gündem Belirleme: Medya ve Siyasal Gündem Üzerine Bir Çalışma, Tablet Kitabevi.

Teyit.org (2023, 13 Nisan) <https://teyit.org/analiz/goruntulerin-donald-trumpin-tutuklanma-anini-gosterdigi-iddiasi>.

Teyit Hattı (2023, 13 Nisan). <https://www.aa.com.tr/tr/teyithatti/aktuel/fotograflarin-trumpin-tutuklanma-anini-gosterdigi-iddiasi/1815676>

Turing, A. M. (1950). Computing machinery and intelligence. *Mind*.

Valle-Cruz, D., Criado, J. I., Sandoval-Almazán, R., & Ruvalcaba-Gomez, E. A. (2020). "Assessing the public policy-cycle framework in the age of artificial intelligence: From agenda-setting to policy evaluation", *Government Information Quarterly*, 37, pp.1-12.

Vikipedi (2023, 14 Nisan)

https://tr.wikipedia.org/wiki/T%C3%BCrkiye%27de_yay%C4%B1mlanan_gazeteler_listesi#Ulusal_gazeteler_listesi.

Whittaker, J. (2019). *Tech Giants, Artificial Intelligence, and the Future of Journalism*. Routledge.

Zengin ve Kapır (2020). *Yapay Zekâ ve Medya*, Doruk Yayıncılık.